

сприятиме утвердженню правопорядку та моральних цінностей. Одну з таких норм наведено в ч. 1 ст. 175-1 КУпАП: «куріння тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом, а також в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради, – тягне за собою попередження або накладення штрафу від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [6]. Незважаючи на те, що юридичний склад даного адміністративного проступку, зокрема його об'єктивна сторона, свого часу вже була достатньо детально досліджена [7, с. 112–116], з технічним прогресом і виникненням нових технологій, перший (юридичний склад) потребує переосмислення. Йдеться про з'ясування змісту поняття «куріння тютюнових виробів» та вирішення питання про його відповідність сучасним реаліям.

Відповідно до Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» курінням тютюнових виробів є «дії, що призводять до згорання сигарет з фільтром або без фільтру, цигарок, сигар, сигарил, а також люлькового, нюхального, смоктального, жувального тютюну, махорки та інших виробів з тютюну чи його замінників для куріння, нюхання, смоктання чи жування, у результаті чого утворюється тютюновий дим, який виділяється в повітря та вдихається особою, яка їх курить» [8]. Одночасно у ч. 2 ст. 13 вказаного закону наголошено на забороні куріння тютюнових виробів, а також електронних сигарет і кальянів у певних місцях. Проте обидві норми не містять жодного згадування про IQOS – пристрою для куріння, який нагріває, а не палить табак, і як наслідок немає, а ні горіння, а ні диму, а ні попілу. Тому, маємо наступні конструкції: використання IQOS – це фактично куріння тютюнових виробів, але в той же час такі дії не відповідають законодавчій дефініції поняття «куріння тютюнових виробів». Оскільки: по-перше, передбачає нагрівання, а не горіння табака, а по-друге, не призводить до виникнення тютюнового диму. Більш того, сьогодні в деяких приміщеннях закладів ресторанного господарства дозволено використовувати IQOS, що по-суті може бути порушенням п. 9 ч. 2 ст. 13 Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення».

Вище приведена прогалина законодавства безумовно потребує врегулювання, адже справа не тільки в шкідливому впливі на здоров'я осіб, а і в морально-етичному аспекті. Наприклад, куріння тютюнових виробів у приміщеннях та на території закладів охорони здоров'я, спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, закладів фізичної культури і спорту протирічить призначенню та меті функціонування останніх.

Таким чином, отримали подальшого розвитку проблеми правового регулювання куріння у громадських місцях у результаті чого вперше виокремлено прогалину законодавчої регламентації процедури куріння тютюнових виробів.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Аземша І. Б. Юридична відповідальність: сучасні погляди, дискусії та концепції. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 54–57.
3. Загальна теорія держави і права : підруч. / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
4. Скаун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
7. Чижко К. О. Адміністративно-правова кваліфікація правопорушень у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки : монографія. Харків : Панов, 2017. 232 с.
8. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення : закон України від 22.09.2005 № 2899-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 52. Ст. 565.

Одержано 06.11.2019

УДК 821.161.1

Ігор Віталійович ЧОРНИЙ,

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-6079-174>

СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ХАРКІВСЬКОЇ ШКОЛИ ФАНТАСТИКИ

Творчість сучасних східноукраїнських фантастів, зокрема харківських, що впродовж останніх двадцяти років перебуває у стані свого активного розвитку, поза сумнівом, заслуговує на детальний аналіз та виокремлення з-поміж новітньої української фантастичної літератури у самостійну регіональну школу. Зазначимо, що російськомовна творчість східноукраїнських фантастів користується значною популярністю, причому не тільки серед українських читачів.

Витоки східноукраїнської фантастики, зокрема харківської, яка з часом виокремилася у самостійну школу, треба шукати ще у середині 70-х років XX століття, коли у Харкові розпочинає свою літературну діяльність нині знаменитий письменник-фантаст Юрій Нікітін. Він був не тільки автором фантастичних творів, а й невтомним популяризатором фантастики. Нікітін брав активну участь у створенні й роботі клубів любителів фантастики (КЛФ), з яких, як вважають деякі дослідники, й почався широкий наступ «літератури крилатої мрії» на «велику літературу».

Велику роль у цей час відігравали дитячі літературні студії, які виховували в своїх стінах майбутніх харківських майстрів фантастичної думки. Так, у літературній студії при Палаці культури ім. П. Постишева (нині Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості) займалися творчістю майбутні письменники Дмитро Громов та Олег Ладиженський (Г. Л. Олді), Володимир Фідельман (Володимир Свержин). У той же час при Палаці культури ХТЗ була створена ще одна літературна студія під керівництвом Полякової, з якої також вийшло кілька відомих авторів.

Кінець 80-х – початок 90-х рр. позначився появою низки нових імен у східноукраїнській фантастиці, чому сприяло ВТО МПФ (Всесоюзне творче об'єднання молодих письменників-фантастів), яке чималу частину своєї діяльності проводило на території України, видаючи тут свої збірники і включаючи до них твори місцевих фантастів. У Харкові була організована творча майстерня «Другий млинець». З середини 90-х років XX ст. видавці почали активно друкувати вітчизняних авторів. У цій ситуації російськомовна фантастика, написана на Україні, виявилася серйозно затребуваною. До «старшого» покоління, яке фактично й заснувало Харківську школу фантастики, можна зарахувати таких авторів, як Дмитро Громов та Олег Ладиженський (Г. Л. Олді), Андрій Шмалько (Андрій Валентинов), Олексій Єна (Олексій Безсонов), Володимир Фідельман (Володимир Свержин), Дмитро Гордевський та Яна Боцман (Олександр Зорич), Дмитро Дудко, Андрій Дашков.

З 1999 р. у Харкові почали проводити Міжнародний фестиваль фантастики «Зоряний Міст». До складу організаційного комітету фестивалю входили Арсен Аваков, Микола Макаровський, Олександр Золотко, Дмитро Громов та Олег Ладиженський. Усього пройшло XIII таких фестивалів (останній відбувся у 2011 р.). Це певною мірою сколихнуло літературне життя Харківщини, сприяло тому, що у фантастику прийшли нові автори. Серед них ті, що за віковими категоріями формально могли б знаходитись серед «старшого» покоління: Людмила Астахова, Григорій Панченко, Олександр Золотко. Різноманітним та багатоплановим є творчий доробок молодих письменників-фантастів Олександра Олініченка (Олександра Шакілова) та Валентина Несвітенка (Валентина Лежєнди). Твори цих авторів виходили у видавництвах «АСТ», «ЕКСМО», «Крилов», «Армада – Альфа-Книга».

Не стояв осторонь літературного життя рідного міста й Харківський національний університет внутрішніх справ. У рамках «Зоряного Мосту» університетом було зафундовано премію «За створення позитивного іміджу правоохоронця засобами фантастики», яка вручалась у 1999–2003 рр. Організовувались творчі зустрічі письменників-фантастів з курсантською аудиторією. Серед гостей ХНУВС були відомий американський фантаст Роберт Шеклі, знані українські автори Марина та Сергій Дяченки, Андрій Валентинов, білорус Микола Чадович та інші.

На початку 2014 р. ситуація на книжковому ринку різко змінилася у зв'язку з відкритою російською агресією проти України. Українським урядом були прийняті рішення, спрямовані на захист вітчизняного книжкового ринку. Багато українських російськомовних авторів (харків'ян включно) або взагалі перестали видаватися у Росії, не бажаючи співпрацювати з агресором, або під впливом патріотичних почуттів різко скоротили свою присутність в російському медіа-просторі. Проте вони продовжують при цьому творити, шукаючи нові можливості для ознайомлення читачької аудиторії зі своїми творами. Так, Андрій Валентинов передав свої останні твори з циклу «Аргентина» харківському видавництву «Фоліо». Там же планується випуск деяких творів Г. Л. Олді та інших авторів. Широко використовуються також можливості кіберпростору, коли тексти стали розповсюджуватись не в паперовому, а у електронному вигляді.

Таким чином, можна відзначити, що Харківська школа фантастики має певну історію, традиції і продовжує свій розвиток й у наш час.

Одержано 22.10.2019

УДК 349.2

Олена Василівна ЧОРНОУС,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри трудового та господарського права факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-1475-7990>

ДЕЯКІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОЄКТУ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Чинний Кодекс законів про працю був ухвалений ще 1971 року, однак попри внесені до нього понад 600 поправок, він і досі залишається «нормативним реліктом». Ухвалити нову «трудову конституцію» в Україні намагаються щонайменше протягом останніх п'ятнадцяти років. Паралельно із цим не згасали дискусії щодо її численних проєктів, абсолютно кожен з яких розширював права роботодавця, а не працівника.

Прийняття нового Трудового кодексу України зумовлене необхідністю у комплексному та взаємопов'язаному вирішенні проблем регулювання трудових відносин, а також потребою послідовно відобразити в національному